

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมชนบทไทยแต่ละภาคจะมีหรรสพ ประเพณี การละเล่นที่เป็นเอกลักษณ์ประจำภาคและเป็นสื่อที่ใช้กันภายในสังคมนั้น ๆ นิยมเรียกกันว่าสื่อประเพณีหรือสื่อพื้นบ้าน คือ เป็นสื่อดั้งเดิมที่ใช้กันอยู่ในสังคมท้องถิ่นนั้น ๆ สื่อพื้นบ้านบางอย่างยังเป็นที่ยอมรับอยู่รอดได้ถึงปัจจุบัน เช่น หนังตะลุง โนห์รา ฯลฯ แต่บางอย่างกำลังจะหมดความนิยมหากไม่รับพัฒนา ก็อาจสูญหายไปได้อย่างน่าเสียดาย เช่น หนังใหญ่ หุ่นกระบอก ลิเกป่า ร่องเง็ง เพลงพื้นบ้าน ฯลฯ เนื่องจากมีสื่อสมัยใหม่ซึ่งเป็นสิ่งบันเทิงเข้ามาแทนที่และหาได้ง่าย ได้แก่ ภาพยนตร์ วิดีโอ โทรทัศน์ ฯลฯ

ปัจจุบันนอกจากหนังตะลุงเป็นสื่อพื้นบ้านในชุมชนท้องถิ่นแล้ว ยังใช้ป็นสื่อเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐโดยผ่านสื่อมวลชนอีกด้วย โดยเฉพาะสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคใต้ ได้แก่ วิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ต้องอาศัยหนังตะลุงเป็นเครื่องมือช่วยเสริมเพื่อให้เข้าถึงประชาชนและยังช่วยเสริมบทบาทหนังตะลุงอีกด้วย อาจกล่าวได้ว่าหนังตะลุงและสื่อมวลชนต้องอาศัยพึ่งพิงกัน บทบาทของหนังตะลุงไม่ได้อยู่ที่สร้างความบันเทิงแก่ชาวบ้านในหมู่บ้านตั้งแต่กลางคืนถึงรุ่งเช้าเท่านั้น แต่มีบทบาทนอกเหนือกว่านี้ไม่ว่าจะใช้ในการแสดงสดต่อสาธารณชน หรือใช้ผ่านสื่อโทรทัศน์หรือวิทยุกระจายเสียง โดยเฉพาะบทบาทด้านถ่ายทอดความรู้ตามที่ผู้ส่งสารต้องการสอดแทรกอีกต่อหนึ่ง ด้วยเห็นว่าเป็นสิ่งดึงดูดใจและเข้าถึงชาวบ้านได้ดีในท้องถิ่น

ศูนย์วางแผนการพัฒนาการผลิตสื่อพื้นบ้านของประเทศฟิลิปปินส์ (Office of Planning and Development National Media Production Center)

ได้วิจัยเกี่ยวกับสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ เช่น ละครพื้นบ้าน หุ่นกระบอก เมื่อปี ค.ศ. 1980 พบ
สิ่งที่น่าสนใจ คือ

“ 1. สื่อพื้นบ้านต่าง ๆ อาจจะมีรูปแบบโครงสร้าง เนื้อหาและเทคนิคแตกต่างกันตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น แต่ก็มีลักษณะร่วมกันคือ การสะท้อนภาพชีวิตของชาวบ้าน การใช้ภาษาถิ่นสื่อความหมายเข้าใจกันได้ง่าย ส่วนเทคนิคการแสดงออกนั้นก็ได้รับการพัฒนาไปตามลักษณะและชนิดของสื่อพื้นบ้านนั้น

2. สื่อพื้นบ้านสามารถผสมผสานคลุกเคล้าข่าว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม เพื่อเสนอให้ประชาชนทราบ โดยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงท่วงทำนองให้สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการแสดง พร้อมกับเสริมแต่ง ดัดแปลงอย่างมีศิลปะเพื่อนำเสนอให้ดียิ่งขึ้น

3. สื่อพื้นบ้านได้รับความนิยมยกย่องจากประชาชนสูงกว่าการเผยแพร่ข่าวสารโดยใช้วิธีการอื่น ๆ ของรัฐบาล

4. สื่อพื้นบ้านเกือบทุกชนิดมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับพิธีกรรมทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชน

5. ชาวชนบทที่ห่างไกลซึ่งไม่ค่อยได้รับสื่อมวลชนสมัยใหม่ย่อมมีความซาบซึ้งในสื่อพื้นบ้านมากกว่าผู้ที่ได้รับสื่อที่ทันสมัยอื่น ๆ

6. บทบาทของสื่อพื้นบ้าน พบว่า

- ทำให้ประชาชนตระหนักในความเป็นชาติ
- เพิ่มประสิทธิภาพของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ โดยอาศัยสื่อพื้นบ้านเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ ความคิดและเปลี่ยนทัศนคติของประชาชน
- ประชาชนยอมรับและสนใจสื่อพื้นบ้านอย่างมาก
- สื่อพื้นบ้านมีคุณลักษณะที่สะดวกในการนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เพราะมีรูปแบบที่ไม่สลับซับซ้อน ”

แต่อย่างไรก็ตามสื่อพื้นบ้านก็มีข้อจำกัดอยู่ตรงที่ความน่าสนใจ ความนิยมในสื่อพื้นบ้านแต่ละประเภทไม่เท่ากัน สื่อพื้นบ้านชนิดหนึ่งอาจใช้ได้เฉพาะบางพื้นที่อีกทั้งการแสดงในท้องถิ่นไม่มีแสดงทุกวัน ขึ้นกับโอกาสการแสดง สื่อพื้นบ้านบางประเภทเสื่อมความนิยมหรือถูกทำลายได้ง่ายหากไม่รู้จักยึดหยุ่นปรับตัว

โทรทัศน์ก็มีธรรมชาติของสื่อ ข้อคืออยู่ตรงที่น่าสนใจเพราะมีทั้งภาพ เสียงและการเคลื่อนไหว แพร่ภาพได้ไกลพอสมควรจึงเข้าถึงประชาชนจำนวนมากในเวลาเดียวกัน เสนอสารได้อย่างรวดเร็ว ข้อจำกัดของโทรทัศน์ยังมีราคาแพงสำหรับชุมชนที่ยากจนอีกทั้งพื้นที่ชนบทบางแห่งยังไม่มีไฟฟ้าใช้ เวลาในการออกอากาศมีจำกัด ต้องปรับเนื้อหาให้พอดีกับเวลา ขาดโอกาสในการรับรู้ปฏิกิริยาสนองกลับ (feedback) ของผู้ชม การเสนอรายการโทรทัศน์มักจะเป็นลักษณะการสื่อสารทางเดียว การทบทวนสารที่ออกอากาศแล้วทำได้ยาก นอกจากบันทึกเทปเอาไว้

หากพิจารณาลักษณะการสื่อสารของสื่อพื้นบ้านและสื่อมวลชน ทั้ง 2 ประเภทนี้ จะพบว่าต่างกันทั้งรูปแบบและบรรยากาศการสื่อสาร สื่อพื้นบ้านเป็นรูปแบบการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) เป็นการสื่อสารแบบตัวต่อตัว บรรยากาศการสื่อสารเป็นส่วนตัว (Private) มีปฏิกิริยาสนองกลับเห็นชัดทันทีทันใด เช่น คนคนหนึ่งตะลุมกลางแจ้งสามารถมีปฏิกิริยาตอบกลับ ประมอือ หัวเราะ โห่ ส่วนสื่อมวลชนสมัยใหม่ เช่น โทรทัศน์เป็นรูปแบบการสื่อสารมวลชน (Mass Communication) ส่งข่าวสารไปสู่คนจำนวนมากโดยอาศัยสื่อมวลชน บรรยากาศการสื่อสารเป็นแบบเพื่อส่วนรวม (Public) ผู้รับสารเป็นกลุ่ม อยู่ห่างไกลไม่สามารถจำกัดจำนวนและลักษณะผู้รับสารได้ ปฏิกริยาตอบกลับของผู้รับสารไม่แสดงออกให้ผู้ส่งสารรู้ได้ทันทีทันใด สื่อพื้นบ้านนอกจากจะเป็นสื่อในตัวเองอยู่แล้ว สื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์หรือวิทยุกระจายเสียงยังใช้สื่อพื้นบ้านเหล่านี้เป็นสื่ออีกทอดหนึ่ง แต่มีข้อเสียตรงที่สื่อพื้นบ้านเมื่อถูกนำมาใช้ผ่านสื่อมวลชนจะทำให้ความเป็นสื่อพื้นบ้านแท้ ๆ หายไป มีการเปลี่ยนแปลง ลดรูปแบบ หรือตัดพิธีกรรมดั้งเดิมออกไปทำให้กลายเป็นสื่อพื้นบ้านเทียม แต่ก็สามารถแก้ไขได้ซึ่งอยู่ที่สื่อมวลชนเองและศิลปินพื้นบ้านว่าจะเสนอสื่อพื้นบ้านให้ปรากฏออกมาในรูปแบบที่เป็นสื่อพื้นบ้านแท้ ๆ ครอบงวนที่ยังรักษาเอกลักษณ์แบบแผนของสื่อพื้นบ้านไว้ได้ อย่างไรก็ตามสื่อพื้นบ้านยังคงมีบทบาทสำคัญในกระบวนการสื่อสาร เพราะเป็นสื่อที่สามารถถ่ายทอดข่าวสาร ความรู้ กำนันิยมของชาวชนบท หากนำหนังตะลุงมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อในชีวิตและสังคมปัจจุบันจะได้ประโยชน์อย่างเต็มที่ทีเดียว

จังหวัดนครศรีธรรมราช เริ่มมีสื่อมวลชนสมัยใหม่คือ สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 นครศรีธรรมราช กรมประชาสัมพันธ์ เริ่ม

แพร่ภาพออกอากาศเมื่อ พ.ศ.2532 และมีการนำสื่อพื้นบ้านประเภทหนังตะลุงมาแสดงทาง โทรทัศน์ด้วย โดยความคิดริเริ่มจากนางวรรณิ สมพิช ผู้จัดรายการของสถานีฯ “โดยมี วัตถุประสงค์ เพื่ออาศัยหนังตะลุงเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ตามที่สถานีฯ ต้องการเพราะ เห็นว่าเข้าถึงชาวบ้านได้ดี การให้ความรู้ตรง ๆ แบบวิชาการชาวบ้านไม่ชอบ เลยต้องอาศัย หนังตะลุงของสถานีฯ เริ่มแรกมี 2 แบบ คือ สถานีฯ ผลิตเองโดยการจ้างนายหนังมา แสดงกับขอมียมเทปจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 หาดใหญ่” (วรรณิ สมพิช. สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2539) ซึ่งสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 หาดใหญ่ มีรายการหนังตะลุงทางโทรทัศน์มาก่อน สักส่วนของเรื่องหนังตะลุงที่สถานีวิทยุ โทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 นครศรีธรรมราช ผลิตเองมากกว่าการขอมียมเทปจาก สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 หาดใหญ่

ในช่วงเปิดสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 นครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2532 เริ่มบรรจुरายการหนังตะลุงมาแสดงเพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ อีกทั้ง เพื่อความบันเทิงสนุกสนาน ต่อมารัฐบาลมีโครงการประชาสัมพันธ์เรื่องสำคัญของประเทศ เช่น การเลือกตั้ง ปัญหายาเสพติด ฯลฯ สถานีฯ จึงอาศัยสื่อหนังตะลุงที่แสดงอยู่แล้วช่วย เผยแพร่ความรู้ผสมด้วย

ในปี พ.ศ.2539 สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 นครศรีธรรมราช ผลิตรายการหนังตะลุง 3 แบบ คือ

1. จ้างนายหนังมาแสดง
2. ยืมเทปมาจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 หาดใหญ่
3. รับสัญญาณถ่ายทอดจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11

สุราษฎร์ธานี

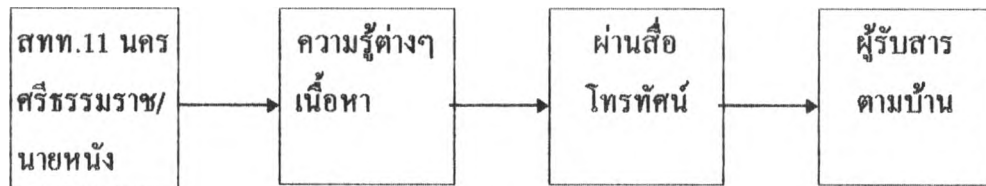
การผลิตรายการหนังตะลุงในปี พ.ศ. 2539 ช่วงเดือนมกราคม 2539 ถึง สิงหาคม 2539 ยังเป็นการผลิตแบบจ้างนายหนังมาแสดงและยืมเทปมาจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ แห่งประเทศไทย ช่อง 11 หาดใหญ่ ประมาณปลายเดือนสิงหาคม 2539 ได้หยุดการผลิต รายการไประยะหนึ่งเนื่องจากต้องรอเงินงบประมาณ อีกทั้งบริษัทเอเซียวิชั่น จำกัด เข้าเวลา

ทำให้เวลาของสถานีฯ ลดน้อยลง ต่อมาสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 นครศรีธรรมราช ได้รับคำสั่งจากผู้อำนวยการศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 5 ให้รับสัญญาณถ่ายทอดรายการหนังตะลุงจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 สุราษฎร์ธานี เริ่มตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม 2539 ทุกวันศุกร์ เวลา 01.00 น. - 05.00 น. ซึ่งเป็นเวลาปิดสถานี และไม่มีผู้เช่าเวลา จึงทำให้มีรายการหนังตะลุงทางโทรทัศน์อีก ซึ่งคนดูจะเป็นนายหนังที่ต้องการดูศิลปการแสดงของคณะอื่น และยังมีชาวบ้านที่ชื่นชอบสื่อพื้นบ้านนี้

สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 นครศรีธรรมราช เป็นสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น มีเนื้อหาและรูปแบบรายการ การนำเสนอที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น และความสนใจของคนในท้องถิ่น มีการแสดงพื้นบ้านประเภทอื่นด้วยแต่ในลักษณะที่ไม่ใช่รายการประจำ เช่น เพลงบอก ลิเกป่า ซึ่งใช้เป็นสื่อให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ เพลงบอกโรคเอดส์เป็นรายการที่ศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 5 สุราษฎร์ธานี ผลิตและส่งให้สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 นครศรีธรรมราช ออกอากาศ เมื่อปี พ.ศ. 2539 เมื่อหมดชุดแล้วก็เลิกไป ส่วนลิเกป่าสถานีฯ ผลิตเอง ออกอากาศเมื่อปี พ.ศ.2540 เมื่อหมดชุดแล้วก็เลิกไปเช่นกัน สื่อพื้นบ้านที่นิยมมากและอยู่ได้นานที่สุด คือ หนังตะลุง มีการแสดงทุกปีอย่างต่อเนื่อง แต่อาจเปลี่ยนแปลงเวลาออกอากาศบ้างตามความเหมาะสม สถานีฯ ยังนิยมใช้หนังตะลุงเพื่อความบันเทิง ส่งเสริมสื่อพื้นบ้าน ใช้เป็นสื่อถ่ายทอดความรู้ตั้งแต่เปิดสถานีฯ จนถึงปัจจุบัน เพราะสถานีฯ ยังมีเวลาผลิตรายการที่เป็นของท้องถิ่นเองบ้าง แต่ในการเสนอสาระความรู้ของสถานีฯ จะทำอย่างไรให้คนดูสนใจ ชอบใจก็ต้องพิจารณาคนดูกลุ่มเป้าหมายด้วย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นชาวบ้าน คนระดับท้องถิ่นที่ยังชอบสื่อพื้นบ้านเดิม ๆ อยู่ หากสถานีฯ จะเผยแพร่ความรู้ก็ต้องคำนึงถึงคนดูระดับนี้ด้วย ดังนั้นสถานีฯ จึงต้องใช้สื่อพื้นบ้านหนังตะลุงเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่จะดึงดูดความสนใจของชาวบ้านได้อีกทั้งความสะดวกในการจัดเตรียมสถานที่บันทึกเทป ความเหมาะสมของประเภทสื่อหนังตะลุงในการสอดแทรกสาระความรู้ระหว่างการดำเนินเรื่อง

เนื้อหาของหนังตะลุงมักจะบอกเรื่องราววิถีชีวิตผู้คนทุกระดับมากหน้าหลายตา ปัญหาสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ที่เราพบเห็นกันอยู่ทุกวัน เพียงแต่สถานีฯ จะอาศัยสื่อหนังตะลุงหยิบยกปัญหาใด เรื่องใด แง่มุมไหนในสังคมมาถ่ายทอดหรือไม่ โดยผสมผสานกับความสนุกสนานบันเทิงในความฉลาดและความ โง่ของตัวละครที่สร้างรสชาติหนังตะลุงได้คือตลอดทั้งเรื่องอันยาวนาน

ในการนำสื่อพื้นบ้านประเภทหนังตะลุงมาใช้ถ่ายทอดความรู้โดยผ่านสื่อมวลชนสมัยใหม่ประเภทโทรทัศน์ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 นครศรีธรรมราช จะมีลักษณะเป็นกระบวนการสื่อสาร ดังนี้

เมื่อสถานี ได้นำหนังตะลุงมาแสดงทางโทรทัศน์ สถานีฯ เห็นว่านอกจากคนดูได้ความสนุกแล้วยังได้ความรู้ที่สาคดแทรกในเนื้อเรื่องด้วย สถานีฯ เองเห็นคุณค่าและประโยชน์จากสื่อพื้นบ้านจึงต้องการอาศัยหนังตะลุงเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้ด้วย หากแต่ความรู้ที่หนังตะลุงถ่ายทอดนั้นเป็นความรู้เรื่องอะไรบ้างและมีวิธีการนำเสนอความรู้นั้นอย่างไร สื่อพื้นบ้านหนังตะลุงได้ทำหน้าที่ของตนตามวัตถุประสงค์ของสถานีฯ หรือไม่ ในการเผยแพร่ความรู้และความบันเทิง เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาต่อไป

ปัญหาคำวิจัย

1. สื่อหนังตะลุงทางโทรทัศน์มีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้อะไรบ้าง
2. การถ่ายทอดความรู้ของหนังตะลุงทางโทรทัศน์มีวิธีการนำเสนอในลักษณะใด

บ้าง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์บทบาทหนังตะลุงในด้านการถ่ายทอดความรู้ทางโทรทัศน์
2. เพื่อวิเคราะห์วิธีการนำเสนอความรู้ของหนังตะลุงทางโทรทัศน์

ขอบเขตการวิจัย

จะศึกษาจากวิดิทัศน์หนังตะลุงที่แสดงทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 นครศรีธรรมราช ตั้งแต่เดือนมกราคม - ธันวาคม 2535 จากตัวอย่าง 9 เรื่อง เป็นเรื่องที่สถานีฯ ผลิตเองทั้งสิ้น ได้แก่

1. ยอดนักบุญ คณะปรีชาน้อย ศ. ประชुरใหญ่ ความยาว 6 ชั่วโมง
2. ของขวัญบันลือโลก คณะละอองน้อย ความยาว 6 ชั่วโมง
3. อภินิหารมนุษย์ดาวอังคาร คณะจำเนียร คาราสิลปี ความยาว 6 ชั่วโมง
4. วิทยุอาณพยาบาท คณะสามารถ ศ. เคล้าน้อย ความยาว 6 ชั่วโมง
5. ราชนิคอกหญ้าเจ้าฟ้าพเนจร คณะจำเนียรน้อย คาราสิลปี ความยาว 6

ชั่วโมง

6. หักเหลี่ยมคนดัง คณะวรพจน์ เรียรทอง ความยาว 6 ชั่วโมง
7. บุญบันดาล คณะเสวต อ้ายลูกหมี่ ความยาว 5 ชั่วโมง
8. ราชาน้ำบัลลังก์ คณะอุดมศิลป์ อัสวินตะลุง ความยาว 6 ชั่วโมง
9. ตราไว้ในดวงใจ คณะสิทธิ์ สองหิ้ง ความยาว 5 ชั่วโมง 30 นาที

นิยามศัพท์

เพื่อความเข้าใจตรงกันในการวิจัยครั้งนี้ จึงกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

บทบาท หมายถึง ลักษณะการแสดงออก การปฏิบัติตามหน้าที่ของหนังตะลุงทางสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น

ความรู้ หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สามารถเรียนรู้เป็นแนวทางปฏิบัติในสังคม และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

หนังตะลุง หมายถึง สื่อพื้นบ้านชนิดหนึ่งของภาคใต้ ใช้หนังสัตว์ฟอกแล้วทำให้โปร่งแสง แกะสลักเป็นรูปตัวละครต่าง ๆ สูงขนาด 1-2 ฟุต มีไม้ซีกประกบกลางตัวแขนข้างหนึ่งใส่เคียวและมีไม้ห้อยสำหรับชักให้เคลื่อนไหวได้ ส่วนตัวตลกจะเคลื่อนไหวแขนได้ทั้งสองข้าง

นายหนัง หมายถึง นายโรงหนังตะลุงมีหน้าที่แต่งเรื่อง เชิด ขับบทกลอน พากย์ บทสนทนา

สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น หมายถึง สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 นครศรีธรรมราช

บทเจรจา หมายถึง การสนทนา พูดคุยโต้ตอบกันระหว่างตัวละครตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป เมื่อคนตรีหยุด ขณะเจรจาอาจใช้ ฉิ่ง กรับ โหม่ง ให้จังหวะเล็กน้อยประกอบคำพูด

บทพากย์ หมายถึง คำกลอนที่ใช้ร้องเป็นทำนองมีดนตรีประกอบ ใช้กับตัวฤๅษี พระอิศวร นอกจากนี้ยังนิยมใช้สำหรับตอนชมโฉม ตอนที่ให้ตัวละครอาวูโส เช่น บิดา มารดา ฤๅษี กล่าวสั่งสอนบุตร ธิดาหรือศิษย์ ตอนพรรณนาคำครวญ หรือตอนวิพากษ์วิจารณ์การเมืองก็ได้

คำบรรยาย หมายถึง การพูดของนายหนังระหว่างฉาก ใช้สำหรับบรรยายการดำเนินเรื่องของตัวละคร หรือแสดงความคิดเห็นของนายหนังต่อคนดู

ข้อสันนิษฐาน

สื่อมวลชนและสื่อพื้นบ้านต่างมีจิตสำนึกต้องการใช้สื่อเพื่อถ่ายทอดความรู้ร่วมกัน ส่งเสริมกันและกัน แต่ความเข้าใจคุณสมบัติและธรรมชาติของสื่อทั้งสองมีไม่เท่ากัน

สื่อพื้นบ้านพร้อมปรับเปลี่ยนตัวเองไปตามสื่อมวลชน แต่สื่อมวลชนยังไม่ปรับเปลี่ยนตัวเองตามสื่อพื้นบ้านเพราะขาดความเข้าใจธรรมชาติของสื่อพื้นบ้าน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจบทบาทหน้าที่ของหนังสือทางโทรทัศน์ในด้านการถ่ายทอดความรู้
2. เป็นแนวทางสร้างสรรค์สื่อพื้นบ้านนำไปใช้ในงานสื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์
3. เป็นแนวทางการศึกษารายการสื่อพื้นบ้านทางสถานีวิทยุโทรทัศน์หรือสถานีวิทยุ

กระจายเสียงในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป